

Коблянська І.І. Моделі функціонування інноваційних посередників: досвід країн ЄС / І.І. Коблянська // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (Тернопіль, 9-10 квітня 2019 року). – с. 266-268.

УДК: 338.23:330.341.1(474)

Коблянська І.І.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки
Сумський національний аграрний університет

МОДЕЛІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ: ДОСВІД КРАЇН ЄС

Інновації є одним із найважливіших факторів конкурентоспроможності та економічного зростання, відтак зрозумілим є те, що питання забезпечення інноваційного розвитку, стимулювання інновацій перебувають у центрі уваги вчених всього світу. Результати досліджень у цій сфері сьогодні переконливо доводять, що на зміну парадигмі щодо лінійного характеру інновацій приходить розуміння системності інновацій та відповідних процесів їхнього розвитку [1]. При цьому важливою та необхідною складовою успішно функціонуючої інноваційної системи є інноваційні посередники, які підтримують компанії та забезпечують циркулювання потоків знань та технологій між наукою та бізнесом. Сьогодні в Україні такі організації, координовані державою, відсутні (після ліквідації Державного агентства з інвестицій та розвитку). Відсутні й суттєві позитивні зрушення у сфері продукування та імплементації інновацій, як свідчать дані статистики. Тож доцільним є вивчення досвіду країн ЄС у питаннях організації діяльності інноваційних посередників, зокрема, їхніх форм та механізмів регулювання їхньої діяльності, з тим, щоб на цій основі визначити перспективи розвитку таких організацій в Україні.

Загалом, інноваційні посередники можуть функціонувати у формі: центрів розвитку підприємництва, центрів інновацій, небанківських фінансових інституцій та ін. У більшості Європейських країн реалізацію інноваційної політики здійснює спеціально уповноважений орган, який безпосередньо не є підрозділом Міністерства, але звітує йому. За результатами проведеного аналізу інформації щодо діяльності таких агенцій, розміщеної на їхніх офіційних веб-сторінках, ми можемо виділити декілька моделей їх створення та функціонування [2]:

- 1) утворення спеціального державного органу за спільної участі відомств, що провадять освітню та економічну політику;
- 2) утворення спеціального державного органу відомством, відповідальним переважно за економічну політику;
- 3) утворення спеціального державного органу відомством, відповідальним переважно за освітню політику;
- 4) інші моделі функціонування.

Більшість з інноваційних агенцій перебуває у сфері впливу Міністерства, пріоритетною сферою діяльності якого є економічна політика. Функції таких організацій є досить широкими – від проведення тренінгів та надання консультацій бізнес-суб'єктам, організації спільних заходів для розвитку бізнес-мереж до фінансування та сприяння політиці у сфері інновацій. Такі організації, як правило, мають розгалужену мережу всередині країни, а також за кордоном (зокрема, Фінляндія, Естонія, Ірландія, Італія, Іспанія, Хорватія, Ізраїль, Швейцарія).

Організації, утворені відомством, відповідальним за освітню політику, є нечисленними. У Данії – Danish Agency for Institutions and Educational Grants відповідальне за сприяння

політиці та фінансування освітніх програм. У Сербії, The Innovation Fund Serbia, здійснює фінансування наукових досліджень та розробок і залучення інвестицій.

У деяких країнах відсутнє єдине відомство, а створені організації, які підзвітні як відомству, відповідальному за освітню політику, так і відомству, що формує та реалізує політику у сфері економічного розвитку (Норвегія, Ісландія).

Деякі інші формати мають організації-посередники, що функціонують у Німеччині, Франції, Великій Британії. У Німеччині інфраструктура сприяння інноваціям є досить розгалуженою та розвиненою і налічує кілька десятків приватних і державних організацій, які реалізують повний цикл підтримки інноваційного розвитку та відповідної політики. У Франції сприяння інноваціям є функцією Державної фінансової інституції Bpifrance, основними завданнями якої є фінансування досліджень та розробок, міжнародне співробітництво, сприяння експортоорієнтованим компаніям та малому бізнесу, сприяння проектам регіонального розвитку та залучення інвестицій. У Великій Британії неурядова структура InnovateUK підзвітна Департаменту бізнесу, енергії та промислової стратегії, який координує діяльність 14 різних міністерств. Основними завданнями організації є фінансування досліджень та розробок, налагодження співробітництва науки та бізнесу, забезпечення трансферу знань.

Отже, сьогодні майже у кожній країні ЄС створене відповідне централізоване відомство (у різних форматах організаційно-правових форм, підзвітності та форм власності), відповідальне за реалізацію державної інноваційної політики, яке забезпечує охоплення майже всього спектру функціональних активностей в рамках інноваційної системи. При цьому найбільш поширеною моделлю функціонування таких організацій є підзвітність відомству, відповідальному за економічну політику. В Україні ж, навпаки, питання інноваційної політики перебувають у сфері впливу МОН України – модель, що є найменш представленою в Європі. Ураховуючи результати проведених досліджень слід підкреслити необхідність перегляду повноважень, а можливо й структури центральних органів виконавчої влади в Україні, з тим щоб забезпечити відповідність інструментарію політичного регулювання сутності та змісту інноваційних процесів.

Література

Коблянська І.І. Інновації як основа стратегії регіонального розвитку в умовах переходу до «зеленої» економіки / І.І. Коблянська // Механізм регулювання економіки. – 2015. - № 4. – С.17–28.

Коблянська І.І. Регулювання інноваційної діяльності: досвід європейських країн / І.І. Коблянська // Вісник Сумського НАУ. Серія «Економіка і менеджмент». – 2018. - № 8 (77).